

19. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Циганчук В.А. Виявлення порушень у процесі аудиту фінансової звітності підприємств. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Сер. Економічні науки*. 2018. Вип. 54. С. 133-138.

20. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Циганчук В.А., Мазур О.В. Методи забезпечення ефективності інвестиційно-інноваційних проектів. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2020. Вип. 60. С. 30-34.

21. Гріщенко І.В., Гринчук Т.П., Циганчук В.А. Методи формування конкурентоспроможності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-82>.

22. Балахонова О.В., Захарченко В.І. Обґрунтування побудови механізму управління інноваційним розвитком регіону. *Науковий журнал «Інноваційна економіка»*. 2016. №7-8 (64). С.86-89.

23. Балахонова О.В., Леухін К.К. Методика аналізу структури власного капіталу підприємства. *Подільський науковий вісник. Науки: економіка, педагогіка*. 2020. № 2. С. 14- 18.

Балахонова О.В., доктор економічних наук,
професор, професор кафедри бізнесу і права,
Вінницький інститут Університету «Україна»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1447-4560>

Остапенко Ю.І., здобувач 4-го року підготовки,
спеціальність «Менеджмент»
Інститут економіки та менеджменту
Університету «Україна»

DOI: <https://doi.org/10.58521/2521-1390-2024-30-3>

ЗАВДАННЯ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

THE TASK OF ASSESSING THE ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE IN THE MODERN ECONOMIC CONDITIONS

Анотація. У статті досліджено основні загрози для економічної безпеки підприємства, основними з яких являються економічні кризи, нестабільність фінансових ринків, конкуренція, зміни у законодавстві, шахрайство, корупція, технологічні загрози та інші. Наведено заходи, які необхідно вживати для забезпечення економічної безпеки бізнесу, а саме, розробка та впровадження стратегій захисту підприємства, управління ризиками, створення ефективної системи контролю та моніторингу, навчання персоналу, дотримання законодавства та стандартів. Визначено необхідність моніторингу та аналізу економічної ситуації,

прогнозування ймовірних загроз та застосування оперативних заходів щодо їх запобігання або мінімізації наслідків. Виконання оцінки економічної безпеки бізнесу сприяє зміцненню фінансового стану підприємства, визначенню ризиків та можливостей, прийняттю ефективних стратегічних рішень, підвищенню конкурентоспроможності на ринку, поліпшенню управління ресурсами та процесами, забезпеченню стійкості бізнесу до зовнішніх та внутрішніх загроз. Результати оцінки економічної безпеки характеризують рівень фінансової незалежності підприємства, його здатність до самофінансування та рівень захищеності від зовнішніх економічних загроз. Низький рівень фінансової незалежності може свідчити про недостатню стійкість підприємства перед економічними кризами та нестачу власних ресурсів для розвитку. Високий рівень фінансової незалежності, навпаки, вказує на сильний фінансовий стан та можливість підприємства успішно функціонувати та розвиватися навіть в умовах економічних нестабільностей.

Ключові слова: безпека бізнесу, економічна безпека, економічна стабільність, підприємство.

Abstract. The article examines the main threats to the economic security of the enterprise, the main of which are economic crises, instability of financial markets, competition, changes in legislation, fraud, corruption, technological threats and others. The measures that must be taken to ensure the economic security of business are given, namely, the development and implementation of enterprise protection strategies, risk management, the creation of an effective control and monitoring system, personnel training, compliance with legislation and standards. The necessity of monitoring and analyzing the economic situation, forecasting possible threats and taking operational measures to prevent them or minimize their consequences has been identified. Performing an assessment of the economic security of a business helps to strengthen the financial condition of the enterprise, identify risks and opportunities, make effective strategic decisions, increase competitiveness in the market, improve the management of resources and processes, and ensure the resilience of the business to external and internal threats. The results of the economic security assessment characterize the level of financial independence of the enterprise, its ability to self-finance and the level of protection against external economic threats. A low level of financial independence may indicate insufficient resilience of the enterprise to economic crises and lack of own resources for development. A high level of financial independence, on the contrary, indicates a strong financial condition and the ability of the enterprise to function successfully and develop even in conditions of economic instability.

Keywords: business security, economic security, economic stability, enterprise.

Постановка проблеми. Оцінка економічної безпеки підприємства обумовлює вирішення проблеми соціально-економічного розвитку суб'єктів господарської діяльності. Необхідність забезпечення економічної безпеки підприємства обумовлюють також і об'єктивні вимоги зростаючих обсягів виробництва продукції та торгівлі, ускладнення господарських зв'язків, динамічно мінливі умови

зовнішнього середовища. Тому, дослідження щодо економічної безпеки підприємства є актуальним завданням: на основі її оцінки виробляються основні напрями фінансово-економічної політики підприємств. А від того, наскільки якісно здійснюється оцінка економічної безпеки підприємства, залежить ефективність виконання стратегічних і тактичних рішень щодо їх функціонування. Також, в сучасних нестабільних економічних умовах здійснення оцінки економічної безпеки підприємства обумовлює вирішення проблеми соціально-економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти розробки підходів до оцінки економічної безпеки підприємства аналізували в своїх дослідженнях Довгань Ю.В., Захарова О.В., Іванюк У., Кравченко М., Карпенко А.В., Намлієва Н.В., Квасній Л.Г., Татомир І.Л., Ковальчук Н., Калугарь А. та інших.

Формування цілей. Метою статті є визначення завдань оцінки економічної безпеки підприємства в сучасних економічних умовах.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах економічна безпека підприємства стає все більш актуальною та важливою. Економічна безпека підприємства означає захист його інтересів від різних загроз та ризиків, які можуть виникнути внаслідок зовнішніх чи внутрішніх чинників. Серед основних загроз для економічної безпеки підприємства можна виділити економічні кризи, нестабільність фінансових ринків, конкуренцію, зміни у законодавстві, шахрайство, корупцію, технологічні загрози та інші. Для забезпечення економічної безпеки бізнесу необхідно вживати цілу низку заходів, таких як розробка та впровадження стратегій захисту підприємства, управління ризиками, створення ефективної системи контролю та моніторингу, навчання персоналу, дотримання законодавства та стандартів. Також, важливо моніторити та аналізувати економічну ситуацію, прогнозувати можливі загрози та вживати оперативних заходів щодо їх запобігання або мінімізації наслідків.

Крім того, важливо будувати довірчі відносини зі своїми партнерами, клієнтами та постачальниками, щоб спільними зусиллями забезпечувати стабільність та процвітання бізнесу. Тільки таким чином, можна забезпечити успішний та сталий розвиток підприємства в сучасних економічних умовах.

Продуктивна діяльність підприємства залежить від економічної безпеки бізнесу. Економічна безпека бізнесу означає здатність підприємства забезпечити стабільність своєї діяльності та захистити себе від ризиків та загроз, які можуть негативно позначитися на його результативності. Для забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно вживати заходів щодо мінімізації ризиків, розробки стратегій управління фінансами, контролю за фінансовими процесами, а також розвитку інновацій та зміцнення конкурентних переваг. Тільки володіючи стабільною економічною базою та забезпечуючи безпеку своєї діяльності, підприємство зможе бути продуктивним та успішним у своєму розвитку [1, 3, 6, 9, 12, 18, 21, 23].

Якщо на підприємстві проводиться оцінка економічної безпеки, це означає, що підприємство аналізує свою фінансову стабільність, управління ризиками, захист своїх активів і здатність до подолання потенційних загроз. Оцінка економічної безпеки допомагає підприємству виявити вразливі місця у його діяльності, покращити

управління фінансами та забезпечити довгострокову стійкість бізнесу. Виконання оцінки економічної безпеки впливає на успішність та стабільність діяльності підприємства. Оцінка економічної безпеки дозволяє виявити вразливі місця у бізнес-процесах, прогнозувати можливі ризики та розробляти стратегії та заходи щодо їх усунення. Це допомагає підприємству бути конкурентоспроможнішим, захищеним від зовнішніх загроз і забезпечувати стійкість в умовах мінливого економічного середовища. Таким чином, виконання оцінки економічної безпеки бізнесу є ключовим фактором для його успішного розвитку та виживання на ринку.

Виконання оцінки економічної безпеки бізнесу сприяє зміцненню фінансового стану підприємства, визначенню ризиків та можливостей, прийняттю ефективних стратегічних рішень, підвищенню конкурентоспроможності на ринку, поліпшенню управління ресурсами та процесами, забезпеченню стійкості бізнесу до зовнішніх та внутрішніх загроз. Крім того, проведення оцінки економічної безпеки сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів, банків, партнерів та клієнтів, що сприяє залученню капіталу та розвитку бізнесу [1, 3, 6, 9, 12, 18, 21, 23].

Виконання оцінки економічної безпеки допоможе підприємству визначити його рівень стійкості до зовнішніх економічних факторів, виявити потенційні загрози та ризики, розробити стратегію щодо їх мінімізації та захисту бізнесу. Оцінка економічної безпеки також дозволить визначити ефективність поточних бізнес-процесів та виявити можливості для збільшення прибутку та покращення фінансового стану підприємству. Таким чином, оцінка економічної безпеки є важливим інструментом для успішного розвитку та збереження бізнесу.

Оцінка економічної безпеки підприємства впливає на його фінансовий стан і конкурентоспроможність на ринку. Критичне осмислення та аналіз економічної безпеки допомагають підприємству ідентифікувати вразливі місця, визначити потенційні загрози та ризики, а також розробити стратегії щодо їх мінімізації чи усунення. Це дозволяє підприємству зберігати стабільність і стійкість в умовах економічного середовища, що змінюється, і забезпечувати успішне функціонування на довгостроковій перспективі. Оцінка економічної безпеки допоможе підприємству оцінити свою фінансову стійкість та виявити потенційні загрози для своєї діяльності. Така оцінка дозволить підприємству приймати поінформовані рішення щодо управління ризиками та забезпечення стабільності свого бізнесу. Крім того, оцінка економічної безпеки допоможе підприємству визначити свої конкурентні переваги та покращити свої стратегії розвитку [1, 3, 6, 9, 12, 18, 21, 23].

Результати оцінки економічної безпеки характеризують рівень фінансової незалежності підприємства, його здатність до самофінансування та рівень захищеності від зовнішніх економічних загроз. Низький рівень фінансової незалежності може свідчити про недостатню стійкість підприємства перед економічними кризами та нестачу власних ресурсів для розвитку. Високий рівень фінансової незалежності, навпаки, вказує на сильний фінансовий стан та можливість підприємства успішно функціонувати та розвиватися навіть в умовах економічних нестабільностей [6, 7, 17, 19].

В процесі дослідження нами був проведений аналіз економічних джерел [1, 3, 4, 9, 19, 20, 23], за результатом якого ми можемо виокремити характерні ознаки економічної безпеки та виконати її узагальнення наступним чином:

- стійкість економіки до зовнішніх та внутрішніх загроз;
- надійна система фінансів та бюджету;
- високий рівень конкурентоспроможності економіки;
- ефективна система управління ризиками;
- наявність ресурсів для швидкого відновлення у разі кризи;
- стабільність валютного та фінансового ринків;
- ефективна система захисту від корупції та шахрайства;
- надійна система соціального захисту населення;
- ефективна політика у сфері торгівлі та інвестицій;
- сильна науково-технічна база для інновацій та розвитку.

Отже, процес оцінки економічної безпеки спрямований на аналіз та оцінку рівня стабільності та захищеності економічної системи від зовнішніх загроз та внутрішніх ризиків. Він включає оцінку фінансових інструментів, політичних дій, соціально-економічних факторів та інших аспектів, які можуть вплинути на економічну стабільність підприємства або регіону. Оцінка економічної безпеки дозволяє виявити вразливі місця та розробити стратегії для їх посилення, а також вжити заходів щодо зниження ризиків та забезпечення сталого економічного розвитку.

Висновки. Процес оцінки економічної безпеки спрямований на ідентифікацію та оцінку потенційних загроз та ризиків для економіки підприємства або регіону. В межах цього процесу проводиться аналіз економічної ситуації, оцінка рівня стабільності та стійкості економіки, виявлення вразливих місць та потенційних загроз для економічної безпеки. Оцінка економічної безпеки включає аналіз фінансової стійкості, рівня інфляції, рівня безробіття в регіоні, стану фінансових і банківських систем, а також економічного зростання і розвитку. На основі проведеного аналізу розробляються стратегії та заходи щодо зміцнення економічної безпеки, зменшення вразливостей та запобігання можливим загрозам. Важливим елементом процесу оцінки економічної безпеки є також моніторинг поточної економічної ситуації, виявлення змін та трендів, а також реагування на проблеми та загрози, що виникають. Оцінка економічної безпеки є важливою складовою загального процесу забезпечення національної безпеки та сталого розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Балахонова О.В., Захарченко В.І., Величко М.Р. Оптимізація інвестиційного ризику з використанням інструменту його диверсифікації. *Ринкова економіка : сучасна теорія і практика управління* : зб. наук. праць. Одеса: ОНУ, 2019. Вип. 1/41. Т. 18. С.57-68.
2. Гріщенко І.В., Кобаль О.А. Завдання оцінки фінансового стану підприємства. *Соціально-економічні трансформації у розвитку держави*: зб. наук. праць.

Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Вінниця, 22-23 квітня 2021. С. 74-77.

3. Балахонова О.В. Теорії конкуренції та практики визначення конкурентоспроможності в умовах безпекоорієнтованого розвитку. Колектив. моногр.; за ред. М.М.Меркулова. Ізмаїл-Одеса: Фенікс, 2020. 196 с.

4. Балахонова О.В. Актуальні проблеми економіки і менеджменту: теорія, інновації та сучасна практика. Колектив моногр., книга сьома / за ред. д.е.н, проф. Кузнєцова Е.А. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 340 с.

5. Балахонова О.В. Удосконалення підходів в дослідженнях саморозвитку виробничо-господарських систем. *Ринкова економіка : сучасна теорія і практика управління : зб. наук. праць*. Одеса: ОНУ, 2020. Вип. 3/46. Т. 20. С.146-159.

6. Балахонова О.В. Характер інноваційності сучасних економічних систем. *Науковий вісник Міжнародного гумані-тарного університету : зб. наук. праць*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Серія: Економіка і менеджмент Вип. 43. С.4-12.

7. Балахонова О.В. Аналіз підходів до вибору господарської системи сталого розвитку. *Освіта, економіка управління: сучасний стан та інновації : зб. наук. праць*. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 6. С.4-13.

8. Балахонова О.В. Економічна політика країни в контексті бюджетних обмежень. *Матер. X міжнар. науково-практ. конф. «Формування потенціалу економічного розвитку промислових підприємств»*. Одеса, Державний університет «Одеська політехніка» 2021. С.57-59.

9. Балахонова О.В., Мельниченко Д.О. Удосконалення системи управління персоналом в лікувально-профілактичній установі. *Матер. VIII міжнар. науково-практ. конф. «Глобалізація: співвідношення міжнародних та національних економічних інтересів під впливом нових викликів»* (9 квітня 2021) Одеса, 2021. С.55-59.

10. Балахонова О.В. Подвійність управлінського консультування: професійна діяльність і ділова активність. *Ринкова економіка : сучасна теорія і практика управління: зб. наук. праць*. Одеса: Одеський національний університет ім. І. Мечникова, 2018. Вип. 1/38. Т. 17. С.42-52.

11. Балахонова О.В. Сучасні тенденції в системі управлінської звітності в контексті євроінтеграційних процесів. *Матер. III міжнар. науково-практ. конф. «Фінансові та економічні аспекти підприємництва»* (12-13 грудня 2018). Ірпінь, 2018. С.113-115.

12. Балахонова О.В., Коломієць М.В. Ресурсна база сучасного розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. *«Економіка. Фінанси. Право»*. № 11/1. 2017. С.54-58.

13. Балахонова О.В., Захарченко Н.В. Теорія і практика регулювання економічних відносин у нестабільному середовищі. *Міжн. наук. вир. журнал «Сталий розвиток економіки»*. № 2. 2017. С.83-89.

14. Гріщенко І.В., Кобаль О.А. Оцінка показників в процесі фінансового планування підприємства. *Перспективи розвитку фінансово-економічного простору України* : зб. наук. праць. Вінниця, 2020. С. 223-225.

15. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Циганчук В.А. Фактори активізації інвестиційної привабливості підприємств. *Підприємництво і торгівля*. 2017. № 22. С. 64-76.

16. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Клівіденко Л.М. Інвестиційно-інноваційний розвиток підприємств в умовах системних перетворень. *Вісник Львівської комерційної академії*. Серія економічна. 2016. № 50. С. 157-161.

17. Гріщенко І.В., Громова О.Є. Методи підвищення інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства в умовах забезпечення конкурентоспроможності продукції. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2014. №1(41). С. 14-18.

18. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Одінцова О.О. Механізм формування конкурентоспроможності підприємств в сучасних економічних умовах. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-626>.

19. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Циганчук В.А. Виявлення порушень у процесі аудиту фінансової звітності підприємств. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Сер. Економічні науки. 2018. Вип. 54. С. 133-138.

20. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Циганчук В.А., Мазур О.В. Методи забезпечення ефективності інвестиційно-інноваційних проектів. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2020. Вип. 60. С. 30-34.

21. Гріщенко І.В., Гринчук Т.П., Циганчук В.А. Методи формування конкурентоспроможності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-82>.

22. Балахонова О.В., Захарченко В.І. Обґрунтування побудови механізму управління інноваційним розвитком регіону. *Науковий журнал «Інноваційна економіка»*. 2016. №7-8 (64). С.86-89.

23. Балахонова О.В., Леухін К.К. Методика аналізу структури власного капіталу підприємства. *Подільський науковий вісник*. Науки: економіка, педагогіка. 2020. № 2. С. 14- 18.